

KEZDETEKTŐL KATOLIKUS

A település születése és templomának építése szorosan összetartozik, egyikük sem létezhetne a másik nélkül.

A település mai vallási összetételét vizsgálva láthatjuk, hogy 90% körüli a római katolikus lakosság számaránya. Ez az igen erős katolikus hatás Mórahalom kezdeti időszakától jelen volt, és olyan jelentősnek bizonyult, hogy komolyabb változást még a kommunista rendszer sem tudott elérni. Az őslakosság vallási téren változatlan, újítást csak a betelepülők hoztak.

Ha megnézzük a település szerkezetét, kiderül, hogy a templom mind a mai napig központi helyen áll. Jelentősége a település önállóvá válásának útján alapvető fontosságú volt, és mind a mai napig nagy jelentőséggel bír.

ALSÓVÁROSIK KIKÖLTÖZÉSE

Szeged-Alsótanya népe főként Alsóvárosról származik. A törökök kiűzése után a viszonylag gyorsan polgárosodó Szeged lakosai közül sokan a pusztákon keresték megélhetésüket. Ekkor még szabadon foglaltak földeket. Később azonban, amikor bebizonyosodott, hogy a puszták alkalmas kukorica, rozs, paprika termesztésére, már bérföldként adták ki ezeket. A föld művelésének idejére a lakosok kiköltöztek a pusztákon felépített ideiglenes szállásokra. Ezekből fejlődtek ki azután a tanyák.

Kezdetben a pusztákat művelők mindegyikének volt háza Alsóvároson, közigazgatásilag, vallásilag is odatartoztak – így

a kereszteléseket, temetéseket egyaránt ott intézték. A puszták folyamatos benépesülésével szükségessé vált különböző intézmények létrejötte, amelyek könnyebbé és biztonságosabbá tették a tanyai életet. Így jött létre a vidéket járó és a törvényt közvetítő *pusztázók* intézménye, amelyből kifejlődtek az ún. *kapitányságok*. Az egyik ilyen kapitánysági központ a Kenyérváró dombra épült. A magaslat neve arra utal, hogy idehajtották szombatonként a pásztorok nyájait, hogy a városból élelmet hozók könnyebben megtalálják őket.

A GAZDÁLKODÁS KEZDETEI

Az első építkezések Bálint Sándor szerint az 1601-ben letelepedett Móra család, majd 1728-ban és 1733-ban Bite János és Börcsök István voltak. Az építkezések a 18. században nyaralókat (Körös Mihály nyaralója, Kara nyaraló), megszállott homokrészeket (Engi, Doma, Garga) és székeket jelentettek (Bite, Doma, Kriván, Móra, Zákány stb.). Ekkor a város még tiltotta a téli kintlakást. A jószágokat télen a várost övező kertekbe, istállókba, aklokba terelték. Jelentős változást a 19. század eleji szőlőtelepítések, a *hegyek* hoztak (Ábrahám, Babarczi, Börcsök, Bullás, Kotogány stb.).

Megindult a kiköltözés, és ezek a földek családi tulajdonú örökföldek voltak. A „fekete homokon” tehát megindult a szőlőtermelés, amihez nem sokára kapcsolódott a gyümölcs, rozs, kukorica, krumpli termesztése is. A felvevő piacot Szeged, Horgos, Kanizsa és Szabadka jelentette az alsótanyai népeknek. Mivel ekkor a közlekedés még nagyon körülményes volt, ezért a mindennapos

élethez szükséges feltételeket (közrend, törvényesség, vallás, bolt stb.) inkább megteremtették helyben, hiszen könnyebb volt vásárra járni, mint naponta beutazni Szegedre.

Létrejöttek a kapitányságok: nagyszéksői, domaszéki, feketeszéli, összeszéki, királyhalmi, mórahalmi, átokházi, mihályteleki.

A kapitányságok területén gazdasági, majd közigazgatási központok kezdtek kialakulni. A Kenyérváró dombon körvonalázódott Alsóközpont néven a Szegedtől dél-nyugatra elterülő tanyák központja. Az ünnepélyes felavatásra 1892. május 16-án került sor, és ekkor szentelték fel a kápolnáját is.

MEGÉPÜLT A KÁPOLNA

A kápolna felépítését az indokolta, hogy 1891-ben Szeged városa, mint kegyúr nagy kiterjedésű lelkészséget szervezett, és a feladat ellátásával a Mátyás téren lévő Havas Boldogasszony templom ferences szerzeteseit bízta meg. A kápolna – amelyet az 1879-es tiszai árvíz emlékére emeltek, és az Őrzőangyalok tiszteletére szenteltek – volt az első egyházi épület Alsóközponton.

1. kép – A Szeged-Alsóközponti Római Katolikus Lelkészség pecsétje 1893-ból, amikor még nem volt önálló plébániája a térségnek. A kitűnő állapotban megőrzött pecsétet Madarász Sándor tanár úr családja ajánlotta fel a templomtörténeti kiállítás számára. A felirata szerint a „Szeged-Alsóközponti Róm.Kath. Lelkészség pecsétje”, a közepén pedig a mérleget és kardot tartó Szent Mihály angyal látható.

A ferences plébánia hatásköre az 1895-ös rendezésig terjedt ki erre a területre, és a plébániai munkát is ők látták el (1. kép). Vasárnap és ünnepnapokon miséztek, de ez kevésnek bizonyult. Így a püspöki hatóság egy szerzetes atyát három évre kirendelt lelkészi szolgálatra. *Hoschek Vince* 1894. augusztus 10-én foglalta el állását. Ez az időpont az anyakönyvezések megindulását is jelentette, és 1896-ban közhasználatra temetőt is létesítettek. Korábban az anyakönyvezések és temetések Alsóvároson, Horgoson, esetleg Szabadkán történtek, de a távolságok, az utak hiánya, valamint a központ fejlődése következtében szükségessé vált a változtatás.

Lassacskán a kápolna is szűk lett, ezért határozták el, hogy felépítenek egy templomot. Ekkorra már négy ferences atya dolgozott Alsótanyán, akiknek 1899. április 13-tól *Nagypál Kilit* lett a vezetőjük.

A TEMPLOM ÉPÍTÉSE

Szécsi Imre kutatásait azzal a megállapítással zárta, hogy az építés pontos ideje a különböző források szerint vitatott. „Bokor István szerint 1880–83-ban épült, és mai formájában 1905 óta áll – ami ebben a formában eléggé felületes megállapítás.” Bálint Sándor már úgy fogalmazott: 1893-ban épült a millennium ígézetében. Hozzáteszi, hogy a templom patrónusa Szent László magyar király lett, ami azért is furcsa, hiszen a kápolna patrocíniuma az Őrzőangyalok voltak. Ezenkívül az alsóvárosi nép körében egyáltalán nem volt hétköznapi Szent László tisztelete, így László névre sem kereszteltek sokáig, hiszen királyi névnek tartották. Később a templombúcsút sem Szent László napján tartották, hanem Úrnapján.

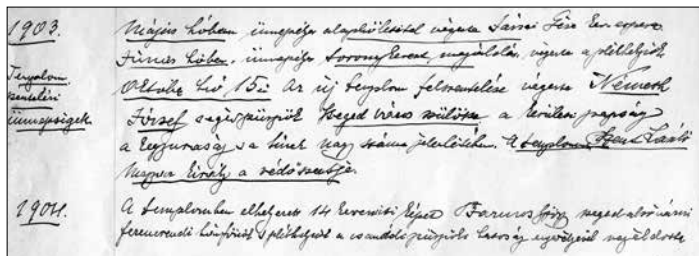
A plébániai leírásokban az szerepel, hogy 1902-ben Szeged szabad királyi város törvényhatósági bizottsága elhatározta, hogy templomot épít Alsótanyán az ott lévő kápolna helyébe, s addig a misék színhelye a ravatalozó lesz.

A tanyákon ekkorra már komoly hitélet bontakozott ki. 1897-ben a királyhalmi kapitányságban kápolnát szenteltek, amit később a várostanyai, illetve ásothalmi templommá építettek át. 1900. május 28-án 2.456 embert bérmáltak meg Alsóközponton.

Ezekből az adatokból is jól látszik, hogy mind számban, mind anyagiakban nagy volt az érdeklődés a katolikus vallás iránt. A tanyai nép tíz év alatt kinötte kápolnáját, szükségessé vált

a templom építése – még úgy is, hogy további kápolnák kezdtek épülni szerte a tanyákon, illetve keresztekkel állítottak, ahol miséket mondtak.

Az új templom alapkövét 1903. májusában Jászai Géza kerületi esperes tette le. A templom nagyon gyorsan épült, júniusban már a toronykeresztet szentelték fel, 1903. október 15-én pedig Németh József segédpüspök magát a templomot Szent László király tiszteletére (2. kép).

2. kép – A plébániák történetét a Historia Domus lapjain vezetik a mindenkori papok vagy hivatalvezetők. A könyvben feljegyzik az egyházközség legfontosabb eseményeit, ünnepeit, de helyet kapnak benne – és izgalmas korrajzot adnak – az egyes plébánosok tapasztalatai, tanácsai is, amiket főként utódaik tudnak hasznosítani.

A templom felszenteléséről ezeket a sorokat olvashatjuk:

„1903. Templom szentelési ünnepek

Május hóban ünnepélyes alapkőletétél végezte Jászai Géza ker. esperes.

Június hóban ünnepélyes toronykereszt megáldás, végezte a plébhelynök.

Október hó 15én az új templom felszentelése végezte Németh József segédpüspök Szeged város szülötte a kerületi papság a kegyuraság s a hívek nagy száma jelenlétében. A templomnak Szent László magyar király a védőszentje.”

ADOMÁNYOKBÓL RENDEZTÉK BE

A templom felszerelését folyamatosan adományozták a hívek, így készült el például 1904-ben a tizennégy keresztúti kép, illetve 1911-ben szintén az itt élők adományaiból festették ki az épületet. Kezdetben Szeged város, mint kegyúr gondoskodott a berendezési tárgyairól.

A kisebb szobrokat, szentképeket jobbára módos gazdák vették ajándékba. Kis Mátyás a Szent Antal szobrot; Farkas János és Börcsök Vince a Fájdalmas Anya szobrot; Farkas János a Kis Szent Teréz és a Szent Gellért szobrot ajándékozta. A színes ablaküvegeket módos gazdáknak, illetve az Alsótanyai Gazdasági Egyesület tagjainak köszönhetjük. A templomi stációs képeket Hegedűs Bite Erzsébet vette. A régi könyvekben Dobó Ferenc nagygazda neve is sokszor szerepel, mind adakozó. (3. kép)

NÖVEKVŐ LAKOSSÁG, ÖNÁLLÓ PLÉBÁNIA

A lakosság számának növekedését mutatja, hogy 1908. március 3-án új temetőföldet jelöltek ki és 1909. május 3-án 3.675 lelket bérmáltak. De nemcsak Alsótanyára volt jellemző

3. kép – A templom üveglablakai a felszentelés után igen korán elkészültek, javarészt adományokból. A templomhajó üveglablakain a bejárat felől indulva jobbról: Szent Alajost, Szent Rózsát, Szent Antalt, míg balról: Szent Annát, Szent Vendelt, Szentolvasó Királynéját és Szent Józsefet örökítették meg. A kórus után jobbra és balra két-két ablakon az ábrázolt szentek felett az evangélisták nevei (latinul) és attribútumaik: sasmadár, angyal, ökör, oroszlán) láthatók. Az oltár felé továbbhaladva jobbra a harmadik ablakban Szent Antal található, kezében liliummal és a kis Jézussal, feje felett egy kehellyel. Ennek érdekessége, hogy míg a többi ablak alján a rajta látható szent neve és a „Könyöröjé értünk!” felirat található, addig itt a következő szöveg olvasható: „*Kedves hitestársam Dobó Julianna emlékére. Készíttette Pálffy Antal 1904.*”

a hitbuzgóság, hanem a benépesülő pusztá többi területére is. Az Alsótanyai Néplap beszámolója alapján 1908. június 3-án Nagypál Kilit a királyhalmi iskolánál templomot szentelt, az adományozó Volford István volt.

Ezek a puszták benépesüléséről tájékoztató adatok is bizonyítják, hogy pár év múlva Alsótanya felosztásának kezdete, illetve az önálló sodó területek törekvései megalapozottak voltak. Kezdetben azonban a kegyúr – aki maga Szeged városa volt – nem felosztásban, hanem a központ fejlesztésében gondolkodott. Az 1913-ban meghalt Nagypál helyére *Boskó Ferencet* nevezték ki, aki mellé még egy segédlelkészt rendeltek.

Ám a ferencrendiek 1914-ben lemondtak a plébánia vezetéséről, így a kegyúr a hivatal betöltésére a püspöki hatósághoz folyamodott. Az új plébánoshelynök *Barmos György* lett, akit 1914. január 1-jétől neveztek ki. A hittanoktatásba besegítettek a tanítók, majd megadták a plébániának a második káplánt is, de ez lakáshiány és a kitört első világháború miatt betöltetlen maradt. Az új plébánia hatásköre ekkor még kiterjedt az átokházi, csorvai, zákányi, mórachalmi, királyhalmi, nagyszéksósi kapitányságokra. Híveinek száma 18 ezer lélek volt.

AZ I. VILÁGHÁBORÚ UTÁN

Az első világháború komoly veszteségeket is okozott az egyház-
község életében. A legnagyobb kár a négy harang hadi célra történt elszállítása volt 1918. január 12-én. Ezek a harangok nem

lehettek nagyok, mert az össz tömegük 458 kg volt. Még ugyan ebben az évben adományt kapott a templom: a Szeged-Csongrádi Takarékpénztár áldoztató kelyhet adott, majd augusztusban Kiri István, György és Ádám keresztelőkutat ajándékozott a templomnak. Ugyanekkor Ördögh Illés és neje, Papdi Terézia is új kelyhet adományozott.

Az igazi nehézségek a baloldali forradalom következtében alakultak ki. Szegedtől 10 km-re a franciák lezárták a várost, ezzel a plébániát elszakították központjától. Horgost és Szabadkát megszállták a szerbek, így a plébánia ezen területei ellátatlanok maradtak. A bajt fokozta, hogy az ekkor már két káplánnal rendelkező egyházközség egyedül a plébánosra szakadt, hiszen először 1919. május 11-én a belső-feketeszéli miséről az egyik káplán nem tért vissza a kommunistáktól való félelmében, két nap múlva pedig a másik káplán is eltűnt.

A segédlelkészek félelme nem lehetett alaptalan, mert 1919. május 24-én Barmos György plébánost előállították, és szerbekkel folytatott kémkedéssel vádolták meg. Ezt követően a kántor is beszökött Szegedre, a plébánia egyik szobáját pedig lefoglalták. A káplánok szeptemberben tértek csak vissza, amit azonnali dispositio (áthelyezés) követett.

VÁLTOZÁSOK TRIANONT KÖVETŐEN

Az I. világháborút követő idegen megszállások, majd a trianoni határváltozások az egyházmege életét is megzavarták. 1920-ban

a Csanádi Egyházmegye három részre szakadt: voltak romániai települései a püspöki székhellyel, Temesvárral; a Szerb-Horvát-Szlovén Királyság területére kerültek az alsóközponti egyházközség jelentős területei; Magyarországon viszont az egykori egyházmegyének csak a töredéke maradt.

A Szentszék parancsára *Glattfelder Gyula* püspök 1927. február 17-én Szegedre költözött. Maga a püspöki székhely csak 1931. június 19-én került át Szegedre, ahol az újonnan épített Fogadalmi templom lett a székesegyház. 1922-ben hét plébánia tartozott a Szegedi Esperesi Kerület alá: Szeged-Belváros, Szeged-Felsőváros, Szeged-Alsóváros, Szeged-Rókus, Szeged-Alsóközpont, Szeged-Felsőközpont, Kistelek.

Az alsóközponti hitközségben lassan indult meg az élet a háború után. 1921. július 3-án templombúcsút tartottak, majd augusztus 20-án, Szent István király napján gyűjtést szerveztek a harangokra. Az összegyűlt adományok értéke 20.000 korona volt.

FELSZABADULT A HATÁRVIDÉK

Augusztus hónapban szabadult fel Röske, Feketeszél, Nagyszéksós és a királyhalmi kapitányság egy része. Szeptember 4-én az Alsóközpontot Szegeddel összekötő műút szélén egy téglalapítményben elhelyezték Nepomuki Szent János szobrát. (Ez azért jelentős esemény, mert az utóbbi 30 évben e szobor helyzete mindig kritikus volt. Például 1988. május 3-án ismét elhelyezték az út szélén, de nem telt el egy hónap, s máris annyira megrongálták, hogy újra

javítani kellett. Az állandó rongálások következtében végül a plébániára szállították.)

A felszabadult területekért 1920. szeptember 18-án tartottak hálaadó szentmisét, ahol jelen volt Szeged szabad királyi város polgármestere, a városi kapitány és a főügyész is. A jeles személyiségek látogatása után, október 27-én a polgármester úgy határozott, hogy a templom udvarán felhalmozott anyagokból a plébánia épületét ki kell bővíteni. November 7-én megkezdték az építkezést, december 3-ra tető alá került az új épületrész. Az építkezést márciusban

4. kép – Korabeli képeslap a templom belsejéről

folytatták, ez idő alatt a plébános az igazgatói lakban lakott.

Közben január elsején megalakult az egyházközség 32 képviselővel és 12 egyháztanácsi taggal. Május elsején megérkeztek az új harangok is, amiket a templom előcsarnokában helyeztek el, Barmos György pedig visszaköltözött a felújított plébániaépületbe. (4. kép)

BÉRMÁLÁS ÉS HARANGSZENTELÉS

1921. május 21-én került sor Alsóközpont (és Mórahalom) életében az eddigi legnagyobb tömegeket megmozgató rendezvényre. Az ünnepségen megjelent Dr. Glattfelder Gyula megyés főpásztor – Dr. Somogyi Szilveszter, Szeged szabad királyi város polgármestere társaságában –, hogy bérmáljon, felszentelje az új harangokat és az új plébániaépületet. A környék szinte valamennyi egyházi és világi méltósága jelen volt. Az avatáson és a bérmáláson 40 ezren vettek részt. A bérmálás folyamán 893 férfi és 820 nő részesült a szentségben.

Ezt követte a harangszentelés. A nagyharang 400 kg tömegű, a hívek adománya, Szent László magyar király tiszteletére, a második harang 200 kg tömegű, az Alsótanyai Gazdasági Egyesület adománya, Páduai Szent Antal tiszteletére, a harmadik harang 120 kg tömegű, a Szeged-Csongrádi Takarékpénztár adománya, Szent Imre magyar királyi herceg tiszteletére. Az ünnepségen részt vettek az ún. „haranganyák” is, név szerint: László Kálmánné, Dr. Kószó Istvánné és Dr. Gerle Imréné.

Ezek után szentelték fel az új plébániaépületet, majd ezt

követte a 120 terítéses ünnepi ebéd. Délután népnünnepélyt rendeztek a Gazdasági Egyesület tagjai a helyi „intelligenciával”.

AZ ELSŐ MISSIO

1921 augusztusában megérkezett a második káplán Alsóközpontra. A plébániai feljegyzésekből kitűnik, hogy Barmos György plébános hatalmas területen volt kénytelen dolgozni két káplánja segítségével. Korabeli térképen követve jól látható, mekkora területet is jelentettek a plébánia határát jelző helynevek: Külső- és Belső-Feketeszl, Lengyelkápolna, várostanyai iskola, régi csorvai iskola, rivóerdői iskola, gátsarki iskola, Zöldfás, zákányi iskola, Szabó Tálásné-féle tanya, irodasori iskola, külső- és belső domaszéki iskola, Kancsalszl, Újcsorva, Kraller, Nagyistván, mórahalmi iskola, köröséri iskola, rókahögyösi iskola, bojárhalmi iskola, Királyhalom, Honvéderdő, Madarásztó, öreg átokházi iskola, Kissor, Kalmár tanya, liliumi szőlők, ruki iskola, Balogh iskola, Halastelek.

Ezt a hatalmas területet – mintegy 70.000 holdnyi térséget – kellett lovas szekéren és gyalog bejárnia három embernek. Sikeres tevékenységük bizonyítéka, hogy az augusztus 4-ei Havi Boldogasszony búcsúkra a tanyavilágból mindig több száz (3-500) ember zarándokolt el Alsóvárosra.

A másik nagy jelentőségű esemény az 1923. szeptember 2–10. között a Katolikus Ébredés szervezésében tartott Missio. A rendezvény célja a háborúban és az után elszenvedett „lelki károk helyreállítása” volt. A rendezvény sikerét mutatja, hogy

a kezdetben 6 gyóntatótanya létszámát növelni kellett nyolcra, de a végén így is csak a férfiak gyónását tudták segíteni. Körülbelül 7 ezren járultak szentáldozáshoz. A Missio utolsó napján Dr. Somogyi Szilveszter szegedi polgármester is kilátogatott Alsóközpontra.

ÖNÁLLÓSODÓ TANYAKÖZPONTOK

A terület nagyságából és az itt élők buzgóságából természetesen következett újabb plébániák létrejötte. A határokon és dűlőkben, illetve tanyaközpontokban elindult keresztállítások, kápolnaépítések nemsokára templomépítési kedvvé nőttek. Az első ilyen lépést a zákányi nép tette meg, akik a Lengyelkápolna helyére újat építettek – ezt 1925. július 5-én Glattfelder Gyula püspök hatezer hívő jelenlétében szentelte fel. Fokozatosan önállósodtak a zákányiak, várostanyaiak, öttömösiek, domaszékiek, csorvaiak, átokháziak, illetve a királyhalmi terület egy része is.

BETÖRÉS ÉS RABLÁS

1925. június 26-ról 27-re virradó éjszaka az alsóközponti templom főoltára mellett lévő Szent István ablakot betörték. A betörők a tabernákulumot kinyitották, a Takarékpénztár által adományozott „új ciboriumból a szentséges corporest kiöntötték”, és az akkori 10 millió korona értékű ciboriumot elvitték – olvasható a plébánia feljegyzésében. Mivel az ellopott ciborium nem került elő, ezért az egyházközségi gyűlés úgy határozott, hogy megszavaz

14 millió koronát egy új ostantartó edényre, valamint 2 millió koronát az ablak helyreállítására és további 10 millió koronát egyéb költségekre.

A VILÁGHÁBORÚS EMLÉKMŰ

Az 1923-as Missiót a háborús lelki károk megszüntetésére szervezték, de az alsóközponti lakosok szerették volna a hon védelmében elesett hősök iránti tiszteletüket másképp is kimutatni. Ezért megindult egy gyűjtési akció – a templomon keresztül – egy háborús emlékmű megépítésére. Az ilyen adományokból, valamint jótékonyági bálók szervezéséből csakhamar összegyűlt 100 millió korona, amit Szeged városa további 50 millióval egészített ki. Az emlékművet 1927. szeptember 4-én avatták fel tízezer ember jelenlétében. Az avatáson részt vett József királyi herceg, Aigner Károly, Bethlen miniszterelnök képviselőjében és Kagerer József, Horthy kormányzó képviselője is. A mai Szent László parkban, a fürdő előtti téren álló emlékműre 1071 alsóközponti világháborús hős nevét írták fel. Az emlékművet 2014-ben, a háború 100. évfordulóján a város önkormányzata felújította.

ELKÉSZÜLNEK A SZABADTÉRI STÁCIÓK

Az emlékmű avatása után nem sokkal Dr. Glattfelder Gyula püspök látogatást tett Alsóközpontban, ahol megígérte anyagi segítségét a templomon esedékes javítások elvégzésére. A munkálatok 1927. október 22-re be is fejeződtek, aminek következtében a templom alját új cementlapokkal rakták ki.

5. kép – A templom mögötti téren álló szabadtéri keresztút és Golgota felállításáról Barmos György plébánossága idején határozott Szeged előjárósága és a város országgyűlési képviselője, Klebelsberg Kúnó kultuszminiszter. A tizennégy stációt félkörben helyezték el, az U-alakot a keresztre feszített Krisztust és a mellette kivégzett két latort ábrázoló szoborcsoporttal zárták le. A keresztút képei az évtizedek során sokszor megsérültek, több szándékos rongálás is történt, de az utóbbi években történt felújítás és tisztítás után a stációk végre ismét a vallásgyakorlat helyszínéként használhatók: a nagybőjti péntekes keresztútjait gyakran itt járják végig a hívek.

Barmos György plébános pappá szentelésének 40. évfordulóját 1928. július elsején, Szent László napján, a templom búcsújakor tartották. Az ünnepségeken részt vett a pápai követ, a szegedi polgármester és Klebelsberg Kúnó kultuszminiszter is. A plébános ekkor már 14 éve teljesített szolgálatot Alsókőzponton.

Ekkor határozták el az előjárók, hogy a tizennégy stációt és a Golgotát a templom előtti parkban fogják elhelyezni (5. kép). A kálvária szentelése és Barmos György esperesi kinevezése egyszerre történt meg.

BARMOS GYÖRGY UTOLSÓ ÉVEI ALSÓKÖZPONTON

1928. szeptember 2-10-ig újra sikeres Missiót tartottak, amelyen 5-6.000 hívő jelent meg. Ennek az évnak a végén tettek javaslatot egy új temető megnyitására, és ezt követően – egy évvel később – 1929. december 30-án a szegedi polgármester végleg be is zárta a régi temetőt.

Barmos György plébános a tanyasi emberekért végzett áldozatos munkájának és fáradhatatlan oktatási, oktatásszervezési tevékenységének elismeréseként, 1930. augusztusában az alsókőzponti elemi iskolát még életében róla nevezték el. Emlékét és nevét máig őrzi az általános iskola egyik szárnya, az oktatási intézmény előtti tér és az ott álló dombormű. A plébános 67 éves korában, 44 éves szolgálat után kérte nyugdíjaztatását és november 30-án távozott Alsókőzpontból.

Egy hónappal később, az év végén újra betörték a templomba. December 30-án éjszaka elvittek 10 albat, 5 karinget, 2 ministránsinget és a Mária Társulat több terítőjét.

BALOGH PÁTER HIVATALBA LÉPÉSE

Barmos György nyugdíjazása után az új plébánost, *Dr. Balogh Istvánt* 1933. február 21-én nevezték ki. (6. kép) A tettekre kész pap még ebben a hónapban elindította a plébánia épületének felújítását. Kifestette a káplánépület szobáit, fürdőszobát építtetett, bevezetette a vizet és cserépkályhát rakatott, és már március 9-én be is költözött. Következő tettei között említhető, hogy a plébániára bevezetette a telefont, az udvart parkosította, 500 díszcserjét ültetett, a gazdasági udvart elkerítette a parkosított résztől.

1933. április 14-én megindította a Tanyai Újság című folyóiratot Dér Gyula szerkesztésében. Augusztusban megkapta az Egyházmegyei Hatóság engedélyét, hogy 500 pengő értékben tábori oltárt vásároljon. Szeptember 29-től vezette be azt a szokást, hogy Szent Mihály napjától reggel 5 és este 7 órakor, Szent György napjától pedig reggel 4 és este 8 órakor harangozzanak. Újítás még, hogy december 24-től kezdve valamennyi mise énekes lett. Az év karácsonyán 700 pengő értékben ajándékot osztottak ki a szegények között. A korábban ellopott tárgyak pótlására 500 pengőért vásároltak 2 albát, karinget, kehelytörlőt.

A következő év áprilisában 1.300 pengőből új kerítést építettek a templom köré. Téglá alapon vas oszlopokra feszített drótkerítést csináltak kettő hármast és kettő egyest kapuval. Az építésre a kegyúr 450 pengőt, a Hangya Szövetkezet 110 pengőt, a Gazda Egyesület 150 pengőt, a Szépészeti Egyesület 200 pengőt adományozott, a hiányzó összeget az egyházközség pótolta.

6. kép – Az Orosz Lőrinc plébános feljegyzésében említett, dr. Balogh Istvánt ábrázoló festmény ma is látható a plébánia nagytermében. Mórahalmon időközben utcát is neveztek el – országos megítélésétől függetlenül – a település és a térség történetében meghatározó szerepet betöltő papról.

Még ugyanebben a hónapban kiszállította Balogh plébános 3.000 kötetes könyvtárát Alsóközpontra és tanyai kölcsönkönyvtárát hozott létre belőle.

ELKÉSZÜLT A SZENT ANTAL-OLTÁR

1934. januárjában indult el Magyar Péter 100 pengős felajánlásával a gyűjtés Szent Antal oltárára, amit június 13-án szenteltek fel. Az ünnepségen részt vett Breisach Béla püspöki helynök, Barmos György főesperes is. Az oltárt Göntér Gábor szegedi műasztalos készítette.

A Historia Domus feljegyzése szerint a modern szemléletű plébános „július 5-én az egyházhatóság engedélyével, szolgálatának jobb ellátása érdekében, az ipartókéből 1000 Pengőt felhasználva, és azt kiegészítve a Kultuszminisztérium 300 pengős támogatásával, valamint saját vagyonából hozzájárulva 1100 Pengővel, egy Essex Super Six típusú autót vásárolt. Az autónak szeptemberben garázst építtetett.”

1935. januárjában olyan rossz körülmények alakultak ki, hogy a stólapézn helyett bevezették a palástos temetést és a karinges esküvőt.

A JAVÍTHATATLAN TORONYÓRA

1934. márciusában Balogh István kísérletet tett a toronyóra javítására, de az összeg nagysága miatt – 600 pengő – a kegyúr elutasította a kérelmet.

Egy évvel később, 1935. április hónapban megint szóba került a toronyóra ügye. Az óra 40 éve szolgált már, ugyanis mielőtt Alsóközpontra került volna, a szeged-felsővárosi templom tornyán mutatta az időt. Így a 600 pengős javítási költséget reálisnak tartották, de sajnos, fedezetet nem találtak rá. (Ráadásul megjegyzik: garanciát így is csak 3 évre vállalt volna a szerelő...)

ÚJ SZOBROK A TEMPLOMBAN

A templom 1935. májusában Pálffy József felajánlásából 1.000 négyzetögl földdel gazdagodott. Szeptember 26-ától nyolc napon át ismét Missiót tartottak, amin 5.300 ember áldozott.

1936. április 7-én Alsóközpontra is csatlakozott a kezdeményezéshez, amely során minden egyházközség felajánlotta költségvetésének 10%-át a Fogadalmi templomban felállítandó Szent Demeter oltár céljára. A hívek erre a célra még további 500 pengőt adományoztak, valamint szentáldozásukat is felajánlották érte.

1937. tavaszán Börcsök Veron Pieta szobrot adományozott a templomnak, amit Tápai Antal készített 300 pengőért.

1938. június 26-án a hívek a Szent Jobbhoz zárandokoltak, amely a Fogadalmi templomban volt ekkor. Hazaérkezésük után 500 pengő értékben templomi felszereléseket vásároltak.

Szeptember 25-én szentelte fel Balogh István plébános a Szent Gellért szobrot, amely szintén Tápai Antal munkája. Magán a szobron a következő szöveg olvasható: „Isten dicsőségére Szent Gellért

tiszteletére emelte a Farkas Család”. Ez az adományozó korábban már egy Szent Teréz szobrot is adott a templomnak (7. kép).

A templomot 1939. áprilisában Szőreghy Józsefné 230 pengő értékű baldachinnal gazdagította, amit a Szent István ornátussal együtt június 6-án, a körmeneten használtak először.

VÁRATLAN VENDÉGEK

Dr. Balogh István plébános igen fontosnak tartotta a sajtót. Miután 1937-ben a Tanyai Újság kiadását – amelynek ekkor már 3 ezer előfizetője volt – átadta Bravek Károlynak (a lap neve 1938-ban Tanyavilágra változott), 1938. november 19-én megvásárolta a Dél-Magyarország című újságot. (Miután 1944-ben kinevezték miniszterelnökségi államtitkárrá, több – keresztény – újság kiadását is engedélyezte. Ezek voltak az Új Ember, Szív, Vigília, Esztergom, Magyar Sion.) A Dél-Magyarországot a háború alatt, 1944. április 5-én tiltották be.

1939. február 26-án ismét kirabolták a templomot. Minden, a templomban található szent edényt elvittek. Szerencsére a monstranciát és a kelyheket a plébánián őrizték. A kár 5-6.000 pengő, viszont biztosítás is volt.

1939. július 2-án a szentbeszéd alatt, amit Dr. Balogh István plébános mondott, váratlanul megjelent a templomban gróf Teleki Pál miniszterelnök, Varga József államtitkár és Szeged város képviselői, akik az aratőnnepségen is részt vettek. Az eseményről sokáig csak szájhagyomány útján terjedő történetként, szinte „legendaként” beszéltek, míg

7. kép – Az első világháborút követő sokk lassú múlásával az 1930-as évek fellendülése nemcsak gazdasági és társadalmi téren volt érezhető, de megújultak a helyi közösségek és megerősödött a vallási élet is. Ekkor számos gyűjtésnek, felajánlásnak, adománynak köszönhetően gazdagodott szobrokkal, képekkel és liturgikus eszközökkel az alsóközponti templom is. A templom sokak által legszebbnek tartott szobrai – Szent Gellért, Kis Szent Teréz – ekkor készültek el és máig ezek az alkotások fogadják az ajtón belépőket a kórus alatti boltív két oldalán. A Fájdalmas Anya (más néven: Pieta) szobra a 2013-as felújítást követően új helyre került, s most már a mögötte álló, töviskoszorús kereszt tövében még inkább érvényesül mondanivalója és szépsége.

hosszú évek után előkerült egy régi fénykép, ami megörökíti a magyar miniszterelnököt helybéliek körében, a templom előtt állva.

A II. VILÁGHÁBORÚ A TÉRSÉGBEN

Lengyelország németek általi lerohanása után az alsóközponti határőr laktanyában lengyel tábort hoztak létre. A laktanya 100-120 tiszt és legény szállása volt. Rendszeresen jártak templomba, sőt négyzsolamú énekkart is alapítottak. De 1940-ben a helyi asszonyok és leányok „nem viselkedtek korrektul”, ezért a plébános megszüntette a tábort, és a lengyel katonákat Rákoscabára szállították.

Balogh István plébános a hírek lassú és sokszor téves terjedése miatt ún. parasztakadémiát szervezett a településen: vasárnap a nagymise után rendszeresen beszámolt a héten történt eseményekről a Gazdasági Egyesület székházában.

1940. márciusában a tabernákulum fölé baldachint emeltek 140 pengő értékben.

A következő évben a feljegyzések szerint „Nagyhéten erős csapatmozgások voltak Alsóközponon. Nagypénteken már majdnem bombázni kezdtek a szerbek a települést, amikor végre a magyar csapatok megelőzték őket és a hadművelet a Bácska visszavételével zárult”. A plébánián ekkoriban katonai szállást állítottak fel.

A szegénység elhatalmasodása miatt a templomban elhelyeztek egy perselyt a Fájdalmas Szűz szobránál, és az összegyűlt adományokból a szegények mondhattak misét a háborúban elesett, vagy harcoló hozzátartozójukért.

Az egyik káplánt 1942. januárjában hívták be frontszolgálatra, a másikat pedig szeptemberben. Októberben befejeződött a régi temető „elpalírozása”, ahol az első világháború hősi halottainak emléket állítva kilátásba helyezték egy park létrehozását, és ahova a tervek szerint 1071 fát ültettek volna. Ez az elképzelés azonban nem valósult meg.

1943. januárjában egy hónapra egyedül maradt lelképásztori teendőkben Balogh plébános, így 11 ezer hívőre mindössze egyetlen pap jutott.

A Mórahalom – A település földje és népe című monográfia Balogh páter kapcsán megemlíti még egy jelentős helytörténeti epizódot: „1944. szeptember 2-án a gyermekklinikát a szegedi bombázások miatt Alsóközpontra telepítették (egy nappal lebombázása előtt), de már tavasszal kiköltöztettek egy teljes kórházi berendezést, amely Szent László Kórház néven szerepelt 1946-ig. Bár október 8-án az orvosok elmenekültek, csupán dr. Leiter Margit orvosnő és két ápolónő maradt helyben, a megszállást követően dr. Balogh István plébános és a község vezetőinek segítségével a kórházat tovább működtették.”

A PAPBÓL LETT POLITIKUS

Fent említett kötet ír arról is, hogy a háború utáni Magyarország történelmében fontos szerepet játszó Független Kisgazdapárt „gyors talpra állásában döntő szerepe volt dr. Balogh István alsóközponti plébánosnak, aki 1944. november 12-én Erdei Ferencnek és Révai

Józsefnek a helyi plébánián mondott igent arra, hogy a FKP újjászervezésében kulcsszerepet vállal”. Hozzáteszi azt is: „az FKP november 23-án Szegeden tartotta zászlóbontó alakuló gyűlését, december 2-án Alsóközponton is megalakult helyi szervezete. Dr. Balogh István volt az elismert vezetője, de lassan idejének nagyobbik részét Szegeden töltötte, így Dobó Gyula, régi kisgazda lett az elnöke. Vitathatatlan előnye volt a többi párttal szemben, hogy már régóta megvoltak szervezeti keretei: a mórahalmi és a nagyszéksői gazdakörök és az olvasókörök tulajdonképpen mint a párt szervezeti formái működtek. Harcos ellenzéki múltja ugyancsak segítette a szervezkedést.

A szegedi FKP szervezet a debreceni központ létrejöttéig országos hatáskörrel dolgozott. Dr. Balogh István számos gyűlésen felszólalt, több cikket is írt a Délmagyarországban, amelyben a parasztságot szerveződésre hívta fel, és ez a községben is kedvezően éreztette hatását. 1944. december 3-án nagygyűlésen, a szegedi Nemzeti Színházban ünnepélyes keretek között alakult meg a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front és a Szegedi Nemzeti Bizottság, s elnökévé dr. Balogh Istvánt választották. December 16-án az Ideiglenes Nemzetgyűlésbe nagygyűlésen delegálták a szegedi küldötteket, köztük dr. Balogh Istvánt és a mórahalmi pártelnököt, Dobó Gyulát. A december 21–22-én tartott ülésen Balogh Istvánt az Ideiglenes Nemzeti Kormányba is beválasztották, mint miniszterelnökségi államtitkárt és 1948-ig a magyar politikai közelet egyik fontos szereplője volt.”

Mivel parlamenti képviselő lett, majd pedig 1945-ben felkérték a kormányalakításban való részvételre is, a politikai tevékenysége miatt Alsóközponton egyébként is egyre kevesebb időt töltött Balogh páter végül lemondott plébániájáról.

Későbbi utóda, Orosz Lőrinc, aki 1986-88 között volt mórahalmi plébános (előtte pedig 1972-75 között káplán ugyanitt) a Historia Domus-ban erről az eseményről és Balogh páterről röviden emlékezett meg: „Balogh István volt plébános innen ment 1945-ben a debreceni ideiglenes kormányba, festménye az ebédlőben van. A mórahalmiak elmondása szerint a temető egyik kriptájából adó-vevő rádióval tartotta a kapcsolatot a felszabadítókkal.” Saját visszaemlékezéseiben ezt így írta le: „1944. novemberében a mostani Mórahalom, akkor Szeged-Alsóközpont plébánosa voltam. A Vörös Hadsereg október 11-én vonult be oda, de harmadnap tovább mentek, én mutattam nekik az utat.”

(Az utókort erősen megosztó, kommunistákkal együttműködő politikai szerepvállalása miatt Balogh páter papsága ezt követően különös módon folytatódott. Mindszenty József bíboros-hercegprímás kétszer is, 1948-ban és 1956-ban kiközösítette őt, miután a Rákosi Mátyás jóváhagyásával megalakított, és a jobboldalt megosztó Független Magyar Demokrata Párt az ő közreműködésével „olvadt be” a későbbi hazafias népfrontba. Ennek ellenére 1976-ban, a Váci utcai Szent Mihály templom igazgatójaként halt meg, miután több állami kintetetésben is részesült, sőt az egyház címzetes apáti méltóságot is adott neki.

Klettner Csilla történész a Huszadik Század Intézet által 2004-ben kiadott „Korrajz 2002” című évkönyvében röviden összegezte a Balogh Istvánról a korabeli forrásokból megtudható információkat. Ez alapján elmondható, hogy tagja volt a Debrecenből Moszkvába utazó magyar fegyverszüneti delegációnak, kétes szerepet töltött be az Elhagyott Javak Kormánybiztossága élén, majd államtitkárként részt vett a kisgazdapárt szétverésében és Nagy Ferenc miniszterelnök lemondatásában, illetve a békepapi mozgalom egyik megalapítója is volt. Miklós Péter történész az Egyháztörténeti Szemle 2004/2. számában megjelent tanulmányában – <http://www.uni-miskolc.hu/~egyhtort/cikkek/miklospeter-balogh.htm> – a fentiekhez számtalan érdekes adatot hozzáadva foglalja össze Balogh páter pályafutását és az 1944-45-ös esztendőket.)

ÚJ OLTÁRKÉP, ÚJ LOBOGÓK

Az alsóközponti plébániára Dr. Balogh István helyére 1945-ben *Árnyas Gyulát* nevezték ki, aki november elsején foglalta el új helyét.

A Földosztó Bizottság a háború után 5 hold földet adott vissza a plébániának a templom mögötti területből. Az egyházközségben a Jehova tanúi szekta környékbeli elterjedése miatt 1946. szeptember 7-9-ig kis Missió-t tartottak.

1948. július 4-én kezdődött meg a templomszentély átalakítása. Ekkor festette meg Barth Ferenc az új – ún. sgrafitto technikával a falra készített – főoltárképet és a szentélyt (8. kép). A feljegyzések szerint „a segítségben főleg lányok jeleskedtek”. A költségeket az egyházközség állta, amit önkéntes adományok egészítettek ki. Augusztus 15-én, Nagyboldogasszony napján szentelték fel az új főoltárt.

Alsóközpont abban az időben valódi központként működött vallási tekintetben is. Emiatt a templom gyakran kicsinek bizonyult, így akkoriban megérlelődött egy új templom építésének gondolata – olvasható a *Historia Domus*-ban. A történelem

8. kép – Az 1948-ban elkészült Szent László kép, melyet az idők során többször – jelenleg is – eltakart az elé állított főoltár.

azonban másként alakult. Hozzájárult az ötlet elvetéséhez az is, hogy mivel 1948. január elsejével megszűnt az egyházi adónak a többi adóval együtt való gyűjtése, hirtelen a korábbi évek bevételének mindössze harmadrésze folyt csak be.

Az 1949-es évben a hívek adományából felújították a két régi gyónatószéket és zártat csináltak belőlük. Ebben az időben jelentősek voltak a zászlóadományok: ekkor került a templomba a két nagy fehér, a két nagy zöld és két kis fehér, körmenetekben ma is használt lobogó. Alsóvárosról egy beteglátogató tarsolyt adományoztak a plébániának, és cibórium-köpenyt is ekkor kapott a szentségi Jézus. Szőnyeg került a csapóajtó és az áldoztató rács elé, szintén adományokból.

A KOMMUNIZMUS ELSŐ INTÉZKEDÉSEI

Ebben az évben már a térségben is érezhetővé vált a kommunizmus kemény egyházellenessége. Szeptemberben betiltották a tanyai iskolai miséket, amire válaszul az ott lakók leszerelték a harangokat és keresztet. Ezután megszorításokkal, de mégis engedélyezték a külterületi szertartásokat: havonta csak egyszer tarthattak misét, az iskolaépületekben nem tárolhatták a vallási kellékeket, a rendszer ellen nem lázíthattak a misén, a falakon nem maradhatott vallásos kép vagy jelkép, és a mise után tisztán kellett átadni az iskolát.

A korábban már idézett Mórahalom – A település földje és népe című könyv így ír erről a korszakról: „A tanyai miséket az államosítás előtt tanyai iskolákban tartották. A pap egy hónappal előtte

kihirdette, ki mikor mondat misét, és azt is, hogy hol. A misét mondató családfő lovaskocsin vitte ki a papot és szállította haza ebéd után. Most, hogy a tanyai iskolák ilyen áldatlan állapotba kerültek, csak egy-kettőben lehet misézni. Inkább tanyai családoknál tartják újabban, ahova havonta egyszer, vasárnap délután gyűlnek össze a közelben lakók. 1948-ig az iskolákban kötelező tantárgy volt a hittan. Tanításának betiltását követően a plébániára jártak a tanulók, ahova egyre kevesebb szülő merte beírni gyermekét.” (9. kép)

Bár 1949. nyarán megszüntették az iskolai hittant, a hittanoktatásra ekkor még 863-an jelentkeztek. Árnas Gyula plébános ekkor már

9. kép – Elsőáldozók 1951-ből (Dobó Lajos fényképe)

nem bírta a megpróbáltatásokat és lemondott. Ebben a rossz helyzetben 1950-ben az egyházközség felajánlotta magát Jézus Szentséges Szívének. Az új plébános, *Csepregi József* 1950-ben került a településre, de áprilisban egy szentmisén prédikáció közben rosszul lett, embóliát kapott és április 26-án meg is halt.

ALSÓKÖZPONTBÓL MÓRAHALOM – AZ ‘50-ES ÉVEK

1949. január elsején Alsóközpont elszakadt Szeged városától, ám a községgé alakulásra 1950. október 27-éig kellett még várni. Ekkor Mórahalom néven vált önálló községgé és ezzel megszűnt az addigi szoros politikai és gazdasági kapcsolat a megyeszékhellyel.

A következő plébánosról, *Watz Oszkár*ról viszonylag kevés adat áll rendelkezésünkre. Az egyházközséget 1950-56 között szolgálta, illetve itt is lett eltemetve a helyi temető keresztje mellé.

Az ötvenes évektől a helyi egyházközségre vonatkozó információink is meglehetősen hiányosak, mivel a plébánia történetét rögzítő *Historia Domus*-t a kommunista időkben mintegy négy évtizeden keresztül nem vezették. Az 1986-tól kinevezett plébános, Orosz Lőrinc ezt így magyarázta a *Historia Domus* általa megnyitott második kötetének elején: „Mint ujonnan [sic!] kinevezett plébános, megkezdem írni a *Historia Domus*t, mert az előzőt 1944-45-ben abbahagyták és az elődök nem mertek vagy nem akartak semmit papírra vetni”.

Emiatt a település fejlődése szempontjából kifejezetten mozgalmas időszokról az egyházi krónika hiányában a város történetét és a már többször idézett monográfiát érdemes fellapoznunk. Az abban leírtakat néhol kiegészítik Orosz Lőrinc visszaemlékezései, aki plébánosi kinevezése előtt már néhány éven keresztül (1972. augusztusától 1975. júliusáig) káplánként is szolgált a községben. Az anyakönyveken és hivatalos iratokon kívül más nem tanúskodik ezekről az időről.

A TANYÁK ÉS A FORRADALOM

A kommunista időkből kiemelendő még, hogy bár a tanyákat – mint a rendszerellenes elemek lehetséges titkos gyülekezőhelyét és az elmaradottság jelképét – igyekeztek központilag megszüntetni, ez a terv országosan és helyben is nagy ellenállásba ütközött. A generációk óta földművelésből, gazdálkodásból élő családok nehezen mondtak le addigi életmódjukról.

A munkaképes fiatalok a kisebb-nagyobb termelőszövetkezetek helyett gyakran inkább „az iparban és a favorizált bányászatban (*Komlón* és másutt) vállaltak munkát. 1949 – 1960 között majdnem ezer fővel csökkent a község tanyai népessége, miközben a belterületen lakók száma mindössze négyszázzal gyarapodott. Tíz év alatt 590 mórähalmi hagyta el szülőföldjét! Ha figyelembe vesszük, hogy az ötvenes években csorvai, zákányszéki határban élő parasztcsaládok is Mórähalmán építkeztek és tanyáikról ide költöztek, az elvándorlók száma még többre tehető” – olvasható a Mórähalom – A település földje és vidéke kötetben.

Ugyanebben a könyvben olvasható elemzés és magyarázat arra is, hogy Mórahalom tanyavilága hogyan őrizhette meg ilyen nagy mértékben egykori arculatát és a térségben miként maradhatott meg az egyéni gazdálkodás jelentősége és becsülete az erőszakos szövetkezet-szervezések ellenére is.

A Homokhátságon élők ugyanis erős ellenállással fogadták a téeszésítést, politikai agitálást és az egyéb, szocialista ideológia mentén rájuk kényszerített intézkedéseket. Jól tükrözi ezt az ötvenes évek elején a településen kirobbant koncepciós ügy – melynek végén egy halálos ítéletet végre is hajtottak – visszhangja, majd az 56-os események során a községben történt, több halálos áldozatot követelő és számos sebesülttel járó sortűz is.

Szintén Orosz Lőrinc feljegyzéseiből tudjuk, hogy az 1956-os forradalmat követő évben a mórahalmi temetőben is kifejezték az itt élők az áldozatok és börtönbe hurcoltak iránti szolidaritásukat: „1957-ben a mindenszenteki körmeneten a temetőbe mentek a hívek és ott volt beszéd, ez alkalmat adott arra, hogy Winkler plébánost egy hétre fogdában tartsák Szegeden, még nekem is emlégette élményeit.”

FOGYATKOZÓ TANYASI NÉPESSÉG

A község népessége ezekben az években igen sokat változott, amiben komoly szerepe volt egyrészt annak a központi elképzelésnek, mely alapján a „gyanús és látókörön kívül lévő tanyavilágot” igyekeztek felszámolni. A község lakóinak csaknem 80 százaléka élt ebben az időben

tanyán, amit nagy számban csökkentettek a kuláknak minősített gazdák birtokainak kisajátításával és az ehhez kapcsolódó kitelepítésekkel.

Másrészt pedig időközben a déli határvidék is egyre élethetlenebb helyé vált a Jugoszláviával megromló politikai viszony miatt. Az egymást érő bunkerekkel és állandó katonai jelenléttel őrzött határsávba csak engedéllyel lehetett beutazni, így számos család – főként a fiatal házaspárok – hagyta el tanyáját és költözött távolabb a veszélyes övezettől.

A homokháti tanyák száma az '50-es, '60-as években mindezek ellenére nem csökkent olyan mértékben, mint a tanyán élők létszáma. A külterületen maradást támogatta aztán a '70-es évek elején a Szeged környéki tanyákra is bevezetett elektromos áram, ami a világításon túl a háztartási gépek működtetésével is kényelmesebbé tette az életet.

FELÚJÍTÁSOK A TEMPLOM KÖRÜL

A forradalom után 1957-ben *Winkler Józsefet* nevezték ki plébánosnak, aki egészen haláláig, 1985-ig végezte lelképásztori teendőit Mórahalmon. Az ő idejében, de csak 1973-ban kezdődtek el nagyobb felújítási munkálatok a templom körül. Végre újra kifestették a templomot Nagy István és munkatársai vezetésével.

A II. vatikáni zsinat által szorgalmazott változások eredményeként ekkoriban alakították ki a már nagyon hiányzó szembemiséző oltárt a korábbi szentélyrác átalakításából.

1975-ben körbeacsatornázták a templomot és felújították a tornyot. Ekkor került sor a külső vakolásra, valamint a tetőcserepek

cseréjére. A hívek nagy meglepedésére a templomba is bevezették a villanyt, amit aztán 1986-ban teljesen fel is újítottak.

A használaton kívüli harangozó lakást 1985-ben alakították át hittanteremmé, ami feltételezi, hogy a hitoktatásra vonatkozó politikai tiltások és hátrányos megkülönböztetések időközben enyhültek, s így lassan újra növekedhetett a hittanosok száma.

Szolgálatának végéről és temetéséről Orosz Lőrinc így írt: „Elődöm, Winkler József 1957-től volt plébános, elhunyt 1985. XII.

10. kép – Nagy tömeg kísérte utolsó útjára a csaknem 30 éves helyi plébánosi szolgálat után elhunyt és itt eltemetett Winkler Józsefet.

12-én Szegeden a II-es kórházban. Érszűkületben szenvedett, levágták térdben az egyik lábát és nem bírta a szíve. Eltemette a Püspök Úr 1985. XII. 16-án szép számú hívő jelenlétében a mórakalmi temető keresztje mellé.” (10-11. kép)

HARANG, ORGONA ÉS ÚJ OLTÁR

1986. júliusától 1988. augusztus 29-ig *Orosz Lőrinc* lett a plébános. Az ő ideje alatt készült el a templom belső hangosítása és ekkor került sor egy újabb tetőcserép-cserére is. A harangozás könnyítése érdekében harangprogramot építettek be, de emellett a kézi harangozásra továbbra is szükség volt, főleg halottak hírüladása idején, hiszen a harangok hangjának tájékoztató szerepe is van, ebből tudják meg, férfi vagy nő-e az elhunyt.

A tetőcserét 1987. október 28-tól november 12-ig végezték a helyi téesz-brigád vezetésével. A nyolc főből álló munkáscsoport 3-4 képviselő-testületi taggal egészült ki.

1988. márciusában az orgonát újították fel. Erről a Szeged története (III/2. rész 1849-1919., szerk. Gaál Endre) kötet ennyit írt: „Ezt még Kováts Sándor építette, amit Andresz Frigyes újított fel 1910-1922 között valamikor”.

A templom belső festése 1988. április 7. és május 3. között készült el. Ezek után az öntöttvas szembemiséző oltárt és a szószéket lecseréltek fából készültre.

TEMETŐKERÍTÉS ÖSSZEFOGÁSSAL

Orosz Lőrinc feljegyezte, hogy a temető igen leromlott állapotban volt, különösen a kerítést kellett mielőbb megjavítani. Ennek az új plébános vezetésével 1987 nyarán láttak neki, és viszonylag rövid idő alatt el is készültek vele: „Július végén és augusztus elején képviselő-testületi emberek és még néhányan megcsináltuk a temető kerítését, így mind a négy oldalról be van kerítve. Ez utóbbi 500 m drótkerítés készítését jelentette, köszönet érte és hála Istennek és az embereknek.”

11. kép – A temetőben álló kereszt mögött egymás melletti sírban nyugszik a település két egykori plébánosa: Winkler József és Watz Oszkár.

A temető körüli nyírfasort szintén ekkor, 1986-ban ültették a településen ezekben az években (1985–86) kápláni szolgálatot végző *Dénes Zoltán* szorgalmazására és irányításával.

A VÁROSSÁ VÁLÁS IDŐSZAKA

Mórahalom 1970-ben minősítették nagyközséggé, majd a közigazgatás átszervezését követően 1984-től városi jogú nagyközségként működött. Az egykori tanyavidék fejlődése ezután újabb nagy lépéssel haladt tovább: a hajdani Alsóközpont 1989. március 1-jén kapott városi rangot.

A település plébánosa ebben az időben már a hivatalt 1988. augusztus 29-től átvevő (és 1996. február 14-ig betöltő) *Fudala István* volt. Az ő kezdeményezésére cserélte ki a templom tornyán lévő keresztet Babarczi Tibor helyi bádgos 1992-ben, amikor a tornyot újra tatarozták. Emellett 1992-93-ban felújította a plébániát és hozzá kapcsolódik a temető új ravatalozójának megépítése is.

AZ ÚJ RAVATALOZÓ

A temető korábbi ravatalozóépületével kapcsolatban már a '80-as években felmerült a felújítás vagy átépítés igénye. Ennek esztétikai okok mellett a belső tér szűkössége is magyarázata volt. Az évek során azonban ezen elképzelések helyett egyre inkább egy új ravatalozó megépítését kezdték szorgalmazni mind a mórahalmiak, mind a fenntartó egyházközség. Orosz Lőrinc 1987. októberében még így írt a *Historia Domus*-ban: „A ravatalozót bemeszelték

12. kép – A települési összefogással elkészült új ravatalozó épülete

a hívek, 4 személy. A temetőgondnok [‘1986. IX. 1-től a temetőcsősz Szabó Szilveszter.’] pedig lefestette az ajtókat és az ablakokat. Valamennyire rendbe hoztuk, hiszen az új ravatalozó felépüléséig még sok halottat innen temetünk.”

Ugyanebben az évben viszont már azt is hozzátette: „November 10-én temetői szemle a Tanács dolgozójával”, vagyis láthatóan elindulhatott végre az új ravatalozóról szóló egyeztetés, tervezés. A kivitelezés azonban utódjára, Fudala István plébánosra várt. Az épp csak megérkező plébános a temető kihívásával hamar szembesülhetett, hiszen egy hónappal később már ezt jegyezte fel a krónikába:

„Volt temető-szemle is ebben a hónapban a Tanács részéről és a Temetkezési Vállalat részéről tekintettük meg a temetőt. Hát, sok hiányosság van: nincs térkép a temetőről, nincs rendes ravatalozó, a sírok nem egyformák... lesz mit csinálni és csináltatni.”

Az említett hiányosságok közül legsürgetőbbnek a ravatalozó ügye bizonyult, így az előző évek tervezetéseit után hozzá is fogtak az építkezéshez: „Az ottani építkezés 1990 augusztusában kezdődött el mészégetéssel, majd [...] 1991-ben folytatódott és [...] 1992. októberére fejeződött be. A tervezője: Takács János szegedi tervező. A kivitelezője: Somogyi Lajos helybéli mester volt. Szentelése 1992. október utolsó szombatján közvetlenül Mindenszentek és Halottak napja előtt.” (12. kép)

NEHÉZ ADOMÁNYGYŰJTÉS

A beruházáshoz szükséges anyagi források előteremtése az egyházközség számára nem volt egyszerű feladat, hiszen az építkezés teljes költsége már a tervezéskor meghaladta a hárommillió forintot. A ravatalozó ügyét a város első polgármestere, Katona László és az első szabad helyhatósági választás után megalakult képviselő-testület kiemelt figyelemmel kezelte és anyagilag is támogatta. „A kampány ideje alatt felkeresett [Katona László], s egy-két fontos dologról tárgyaltunk. Akkor ő ígéretet tett arra, ha netán ő lesz a polgármester [...] fog majd segíteni abban, hogy a temetőben új ravatalozó épüljön az elavult helyén. Mivel az őszi helyhatósági választást megnyerte, ígéretét teljesítette; az önkormányzattól

az 1991-es esztendőben átutaltak 2.000.000 Ft-ot – azaz kétmillió forintot az épülő új ravatalozóra.”

Ez az összeg a munkálatok megkezdéséhez elegendő volt, de az egyházközség szorgalmazta, hogy a város lakói is járuljanak hozzá családonként egy jelképes összeggel. Ennek összegyűjtése azonban nehezen ment, mivel sokan voltak, akik nem akartak adakozni erre a célra: „Amikor elkészült a terv, akkor kb. 3-4 milliós volt a költségvetés. Mivel a helybéli önkormányzat 2 millió Ft-ot adott, így is kellett az egyházközségnek is anyagiakkal még hozzájárulnia. Erre gyűjtést tartottunk; úgy gondoltuk, ha házanként 1.000 Ft-tal – azaz egyezer forinttal – hozzájárulnak, akkor ez a közös teherviselés lehetővé tenné, hogy elkészüljön a ravatalozó. Erre a pénzt nekem kellett összeszednem házzszenteléskor az egyházi adóval együtt. A tapasztalatom az volt, hogy sokan nagyon is sajnálták erre ezt az egyezer forintot. Mintha a fogukat húzták volna!”

KÖSZÖNET AZ ÖNKÉNTES SEGÍTŐKNEK

A munkálatok időközben rendben folytak, a helyi kivitelező és a számtalan önkéntes segítő tevékenységét gyakran méltatta a plébános is: „Somogyi Lajos kiváló munkát végzett, precíz, pontos és lelkiismeretes. Ez nagyon jól esett. Valamint az, hogy sokan jöttek és segítettek társadalmi munkában, mesterek és segédmunkások, ez is jól esett. Voltak mesterek, akik [...] olcsóbban végezték el a munkát, ezzel is segítettek. Így a költség, a kiadásunk kevesebb lett; hogy mennyivel, azt pontosan nem tudjuk megmondani.

Nagyon sok nevet kellene ide felírnom; több mint 100 ember nevét, aki valamilyen módon és formában segített. [...] A jó Isten ügyis tudja, ki hogyan, miként, milyen szívvvel segített! Ugyanakkor azt is meg kell említenem, hogy Katona Lászlónak, polgármesterünknek sokat köszönhetünk, sok mindenben mellénk állt és segített! Elmondhatjuk azt, hogy ez helybéli összefogás, kivitelezés volt, s hogy jó példa arra: lehet mórահalmiaknak is összefogva dolgozni!”

A hivatalos építési engedély 1991. március 27-én kelt, a műszaki átadásra 1992. október 28-án került sor. Az elkészült új ravatalozót Gyulay Endre megyéspüspök szentelte fel a város lakói, illetve az építés során közreműködő szakemberek és önkéntes munkások jelenlétében.

(A ravatalozóról szóló leírást Szécsi Imre és Márton Gábor 2012-ben íródott temetőtörténeti tanulmányából vettük át, mely teljes egészében a plébánia honlapján olvasható.)

ÉJSZAKAI DÍSZKIVILÁGÍTÁST KAPOTT A TEMPLOM

Fudala Istvánt 1996. februárjától *Perlaki Flórián* követte mórահalmi plébánosok sorában. Ő a hívek adományából 1997-ben kivilágította a templomot. A külső díszkivilágítás elsősorban Dr. Dézsi Csaba körzeti orvos szervező munkájának és nagylelkű adományának köszönhető. A korabeli eseményeket Szécsi Imre dolgozatában (szóbeli információgyűjtés alapján) így írta le: „a kivilágítási kezdeményezés alapját az óra szolgáltatta. Ugyanis éjszaka a beteghez siető orvos a sötétben nem tudta megnézni a pontos időt, és ekkor

határozta el, hogy mindent megtesz annak kivilágítása érdekében. Azóta minden este fényben úszik a mórachalmi templom.”

1999-ben a régi gazdasági iskola kertjében, a város ünnepén avatták fel „a Homokország vidékén nemzedékek óta helytálló és értéket teremtő elődök emlékére állított fakeresztet, Nagy István népi iparművész alkotását. A Mária és Kised képevel ékesített keresztet két kopjafa őrzi, rajtuk a ‘Boldogasszony anyánk’ című ősi himnusz egyik sora: ‘Ne feledkezzél el szegény magyarokról’. ... A keresztet Perlaki Flórián mórachalmi plébános szentelte föl” – olvasható a megyei napilap beszámolójában. (13. kép)

Flóri atyáról – ahogyan ma is mindenki emlegeti – a város honlapján az alábbi rövid, de sok mindent elmondó jellemzés volt olvasható (utódja, Soós Dénes tollából): „...tovább szervezte a közösségeket. Megértve az idők kihívását, megpróbált minél több kis közösséget kialakítani, és az idősebbeket, meg a fiatalabbakat is bevonni. A rohanó világ és a rendszerváltás kezdeti nehézségei nagyon nehézé tették kezdeményezéseit.”

KÜLSŐ SZÉPÍTÉS A 100. ÉVFORDULÓRA

Soós Dénes 2002-2007 között volt a település plébánosa. Az ő idejében a város önkormányzatának támogatásával megújult a templom: 2002-2004 között festették le a külső falakat és készült el az új toronysisak. A toronyóra zománcozott számlapját és a mutatókat is azóta vezérli digitális óra, valamint a harangok is új vezérlést kaptak.

Az ő idejében helyezték el a templomkertben a recski haláltábor áldozatainak emlékkövét Papp István, volt fogoly kezdeményezésére. A nemzetiszínű szalaggal átkötött „megrepedt” sziklát erdélyi kőbányából hozták a városba.

2006-ban az 1956-os forradalom és szabadságharc 50. évfordulója alkalmából

13. kép – A Röszei út mellett álló Máriás kereszt átadása 1999-ben.

avatták fel a templom főút felőli oldala mellett Lantos Györgyi csongrádi szobrászművész alkotását. Azóta több esztendőben is itt, „A Gondviselés Angyala” című szobor tövében tartotta ünnepi megemlékezését a város és az egyházközség minden október 23-án.

TEMPLOMFŰTÉS – TERMÁLVÍZZEL

A templomfűtés minden településen komoly kérdés, amit Mórahalmon csaknem egy évtized alatt sikerült megnyugtató módon megoldani. 2005. karácsonyára gázfűtést vezettek be a templomba, ami a korábbi drága (és néha szagos) olajkazánt váltotta fel. 2011. őszén ennek helyébe – a város közintézményeihez hasonlóan – a padok alatti területre bevezették a termálvizes fűtést, tudomásunk szerint az országban elsőként. Ezt a rendszert a 2013. tavaszán lezajlott nagyberuházás során tovább bővítették a szentély és a padsoroktól a bejárat felé eső hátsó részen is, vagyis azóta télen is kellemes hőmérséklet fogadja a templomba betérőket.

ÚJ HARANG, RÉGI LOBOGÓ

2007-től *Joó Balázs* plébános vezeti az egyházközséget. 2008 márciusában született döntés az immár 15 éve használhatatlan, megrepedt Szent Antal harang cseréjéről, amire gyűjtés indult az egyházközségben. Ezzel egy időben a több helyen is sérült Szent

14. kép – A Gondviselés Angyala szobor mellett (balról) az átadás előtt Soós Dénes plébános.

Imre, vagy más néven lélekharangot szintén újraöntötték és erős tartószervezetet is készítettek a régi gerendák helyett. Az ünnepélyes harangszentelést 2009. május 23-án, a bérnálási szentmise keretében *Dr. Kiss-Rigó László* megyéspüspök végezte (15. kép).

2008. szeptemberében a Szeged-Szentmihály búcsúi szentmiséjén ünnepélyes keretek között adták át egyházközségünknek az ottani plébánia padlásán talált régi lobogót (a rajta lévő szalagokkal), mely

15. kép – Az új harangokat Dr. Kiss-Rigó László megyéspüspök szentelte fel.

feliratának tanúsága szerint az 1900-as évek elején az alsóközponti katolikus lányegylet tulajdonában volt.

MEGSZÉPÜLT A KÁLVÁRIA

Joó Balázs újjátta fel és állította vissza a templom régi oltárképét, melyen a sziklából vizet fakasztó Szent László király látható, s amely az egykori főoltár elbontása óta a padláson őriztek. Ekkoriban

több új szoborral gazdagodott a templom (többek között Szent Rita, Szent Pio atya, Szent Kristóf), melyek egy része a hajdani alkotások felújítása után került vissza a hajóba. Felújították a templom mögött felállított kálváriát, melynek fehér majolika képei előtt azóta is rendszeresen járhatják a hívek a keresztutat nagyböjt pénteklein. Mindezek mellett a plébánia teljes belső rendbetételére is sor került.

A 2012 húsvétjára váratlanul meghibásodott orgona javítása az év őszére készült el. A régóta esedékes munka során a teljes tisztításon és felújításon kívül a hiányzó sípok pótlása is megtörtént.

TELJES BELSŐ FELÚJÍTÁS

Az eddigi legnagyobb mértékű felújításra a 2013-as év tavaszán került sor, amikor a templom teljes belső festésén kívül elkészült a termálfűtés bővítése is: ezután már a szentély, a sekrestye és a padosorok melletti

16. kép – A 2013-ban megújult templombelső

terület alatt (egészen a bejárati ajtóig) meleg vízzel fűtenek a téli időszakban. A járólapokat is kicserélték, a korábbi fekete-fehér minta helyett a falak sárgás színéhez illeszkedő burkolólapok kerültek a padlóra. A padláson talált régi csillárdarabot mintának használva készültek el az új, de korhű csillárok és a mindkét oldalon a falikarok. Leglátványosabb változásra a szentélyben került sor, ahol a felújítás óta egy időre ismét a falra festett 1948-as főoltárkép vált láthatóvá, mellé pedig végre megérkeztek a hosszú idő óta tervezett színes üvegablakok, melyekről Szent István és Szent Erzsébet alakja tekint le a látogatókra és a hívekre. (16. kép)

Mindezen örömteli változások mintegy megkoronázták a felszentelésének 110. évfordulóját az egész év során ünneplő templom és az egyházközség jubileumát.

KÖZÖSSÉGÉPÍTÉS CSALÁDI NAPPAL

A templom felszentelésének 110. évfordulója kiváló alkalmat kínált arra is, hogy egész éven át tartó, változatos rendezvényekkel szólítsuk meg a városban élőket és az ide látogatókat. A „nyitott templom” kifejezés egyházunk régi-új célját is jelenti: egyrészt meghívással nyissuk ki a kapukat mindenki előtt, másrészt lépjünk ki zárt közösségeinkből és szólítsunk meg minél több körülöttünk élőt hitünk örömhírével.

Az első alkalommal 2013-ban megrendezett Szent László Családi Nap és a következő években ennek folytatásai lehetőséget nyújtottak minderre: a plébánia számos önkéntes segítségével valóban minden korosztályt meg tudott szólítani a templom búcsúünnepé előtti délutánon. A legkisebbekkel óvónők, tanítónők festettek, ragasztottak, barkácsoltak, a nagyobb gyerekek népi játékokon teheték próbára ügyességüket, erejüket, a felnőttek pedig lelki-fröccsel, társasjátékokkal, kötetlen beszélgetéssel tölthették együtt idejüket. Az idősebbeket fotóvetítéses zárandokúti beszámoló várta, a naphoz mindig kapcsolódott egy-egy kiállítás is: 2013-ban gyerekrajzokkal és régi fényképekkel mutattuk be templomunkat, 2014-ben pedig az I. világháború kitörésének 100 éves évfordulója kapcsán idéztük fel a múltat egykori használati tárgyak és családi emlékek segítségével.

17. kép – A kézműves foglalkozások minden esztendőben sok érdeklődőt vonzanak, különösen így volt ez 2015-ben a szerzetesnővérek látogatásakor.

A szerzetesség évéhez kapcsolódó 2015-ös alkalom attól vált különlegessé, hogy elfogadták plébániánk meghívását a domonkos nővérek Hódmezővásárhelyről (17. kép), az újszegedi Salvator nővérek és a Jézus Szíve Társaság nővérei, illetve a Szeged-Felsővárosi plébánián szolgáló minorita atya és cserkész segítői is, így a családi nap résztvevői személyesen találkozhattak megszentelt életet élő férfiakkal és nőekkel. 2016-ban az Irgalmasság évéhez kapcsolódó játékos feladatokon és komolyabb beszélgetéseken keresztül

igyekeztünk megszólítani a templomkertbe és a plébániaudvarra betérőket. Ezúttal is népszerű volt a Világi Apostolok Közössége által már másodszor megvalósított üveglak-festés lepedőre. 2017-ben a szegedi Tágas Tér Fesztiválhoz csatlakozott családi napunk, mely során koncertek, műhelybemutatók, kézműves-foglalkozások, lovagi udvar és akadályverseny várták a vendégeket.

ÚJ FŐOLTÁR ÉS OLTÁRKÉP

2014. szeptember 21-én ünnepi szentmise keretében szentelte fel a templom új főoltárát és oltárképét Gyulay Endre nyugdíjas megyéspüspök. Az esemény a 25 éves város rendezvénysorozatához is kapcsolódott, az önkormányzat jelentős segítséget nyújtott a nagyszabású munkálathoz. Ez alkalomból került sor a felújított tetőszerkezet megáldására is.

Az ünnepi szentmise kezdetén Gyulay Endre püspök megáldotta és felszentelte a Menczel Sándor asztalosmester által készített főoltárt, valamint a templom és az egyházközség védőszentjét, Szent Lászlót ábrázoló oltárképet, Sonkodi Rita művésznő alkotását. (18. kép)

Szentbeszédében a főpásztor Szent László királyt méltatta, akit legendái és uralkodói erényei alapján példaként állított a ma élők elé. A szertartás végén megszentelte a főoltár új tabernákulumát (oltárszekrényét) is, ahol ezután méltó helyre került az Oltáriszentség.

18. kép – Gyulay Endre ny. megyéspüspök és Joó Balázs plébános az oltárszentelési misén.

A szentmise zárásaként Nógrádi Zoltán polgármester köszöntötte az oltár elkészítésében részt vevő alkotókat, majd az előző évek során a templom szépítéséért, rendbetételéért végzett áldozatos munkát értékelve az önkormányzati képviselő-testület nevében átadta a várossá avatás 25. évfordulója alkalmából alapított díjat és a vele járó emléklapokat Joó Balázs plébánosnak.

A KERESZTÉNYEK EGYSÉGÉÉRT

2013 óta tartunk Mórahalmon ökumenikus istentiszteletet, melyen – a világ Krisztus-hívóihez csatlakozva – a helyben működő keresztény közösségek tagjai együtt imádkoztak az egységért.

A házigazda katolikus egyházközség tagjai mellett református és metodista mórahalmi és vidéki hívek töltik meg templomunkat minden évben január végén. A közös imádságot Joó Balázs plébános mellett kezdetül Czirokné Botár Éva református tiszteletes és Sztupkai Mihály metodista lelkész vezették. Az istentisztelet – az első keresztények példájára – a plébánián hagyományosan kötetlen beszélgetéssel, ismerkedéssel egybekötött egyszerű szeretetvendégség zárja.

A HOMOKHÁTSÁG BÚCSÚÜNNEPE

A Szeged-Csanádi Egyházmegye és Mórahalom Városi Önkormányzat 2012-ben alapította a térség keresztényeit összehívó-összegyűjtő Szent István Kenyere Búcsút. A hagyományt a homokháti települések lakói azóta is szívesen élik és éltetik tovább, évről évre egyre többen imádkoznak augusztus 19-én, Szent István király ünnepének vigíliáján a templom mögötti téren. Az esti szentmisére a környékbeli településekről számos zarándokcsoport érkezik, egy részük gyalogosan teszi meg az utat zászlókkal, keresztekkel, énekelve. A búcsú szónoka volt 2015-ben Bőjte Csaba ferences testvér, 2017-ben pedig az ünnepi alkalomra Nagyváradról hozták el közénk Szent László király ereklyéjét (19. kép).

Ezen az estén adják át a térség polgármesterei által alapított Homokhátság Díjat, amit egy itt élő vagy innen elszármazott, szakmájában, munkájában jelentőset alkotó személynek ítélnék oda.

A szentmisét követő fáklyás körmenet a belvároson keresztül az Aranyszöm Rendezvényház udvarába vezet, ahol a város vacsorával látja vendégül a zárandókokat.

19. kép – Az ünnepi szentmisét a térség papjai közösen mutatják be a szabadtéri oltárnál. A kép előterében a búcsú alkalmából a templomnak ajándékozott Szent István- szobor.

AZ ÚTSZÉLI KERESZTEK MEGMENTÉSE

Az Alsótanya Kulturális Művelődési és Turisztikai Egyesület 2014-ben az egyházközségi Családnapon, utána pedig a Városházán rendezett egy kiállítást, aminek keretében bemutatta Mórahalom

és tanyavilágának útszéli keresztjeit. A fényképeken jól látszott, hogy egyes kereszteteket mind a mai napig nagyon szépen gondoznak a közelében élő családok, de nagy részük állapota az évek, évtizedek alatt jelentősen leromlott. Ezért az egyesület és az egyházközség tagjai arról döntöttek: a kereszteteket és környezetüket egyaránt rendbe kell hozni. A munkába az egyházmegyei ifjúsági program, a Tesz-Vesz Tavasz keretében általános és középiskolás diákok több alkalommal is bekapcsolódtak – ezáltal őket is rávezetve örökségünk megőrzésének és ápolásának fontosságára.

MEGKEZDŐDÖTT A TEMETŐ RENDBETÉTELE

2015 tavaszán megindultak a régen várt felújítási munkálatok a temetőben. A város önkormányzatának és egy pályázat támogatásának köszönhetően, valamint az egyházközség által indított gyűjtésből több év alatt, több szakaszban szépül meg a temető és környéke.

Elsőként a főbb közlekedési utak díszburkolattal való lefedése kezdődött meg, amit a központi téren álló kereszt és harangláb körüli terület burkolása és a körülötte lévő közvilágítás korszerűsítése követett.

A felújítás talán leglátványosabb szakasza, az egykor Mórahalmon szolgált plébánosok sírja körül kialakított szabadtéri misézőhely kialakítása az év végére fejeződött be, amit Mindenszentek napján ünnepi szentmisével avattunk fel (20. kép).

20. kép – A 2015-ös temetői szertartás keretében szentelték fel az új misézőhelyet.

ALKOTÓI DÍJ A 20 ÉVES KARITÁSZ CSOPORTNAK

2016 decemberében hálaadó szentmisével, családi hangulatú visszaemlékezésekkel és köszöntő műsorral ünnepelték meg az önkéntesek és a meghívott vendégek, hogy a Katolikus Karitás

mórahalmi csoportját húsz évvel korábban alapították meg a városban.

A két évtizeddel ezelőtti indulást az alapító csoportvezető, Masáné Lékó Ilona idézte fel, majd méltatták a későbbi vezetők, az azóta elhunyt Lutheránus László és a mai napig aktívan segítő Kószóné Kopasz Etelka munkáját is.

A város hálája jeléül a Csongrád Megyei Önkormányzat rangos elismerésére, az Alkotói díjra terjesztette fel a segítő közösséget, amit aztán 2017. augusztus 20-án, Ópusztaszeren vehetett át Tanács István, a csoport vezetője.

SZENT LÁSZLÓ ÉVÉBEN

A magyar kormány nemzetpolitikai államtitkársága a 2017-es esztendőre Szent László-évet hirdetett, emlékezve a nagy király trónra lépésének 940., szentté avatásának pedig 825. évfordulójára. Az év során a Kárpát-medence magyarlakta területein különös figyelem fordult a Szent Lászlóról elnevezett településekre, illetve a neki szentelt templomokra – így a mórahalmira is. Egyházközségünk az év során változatos rendezvényekkel igyekezett minél szélesebb körben megismertetni és megünnepelni a lovagkirályt.

Az esztendő legjelentősebb programja a május 14-én megtartott autóbuzos zárandoklat volt Nagyváradra, ahol a Szent László-év egyik kiemelkedő eseményeként megtartott ünnepi szentmisén vehettünk részt. A székesegyházban és a városon átvezető körmenet során a győri Szent László-fejereklye és a nagyváradi herma

jelenlétében imádkozhattunk településünk védőszentjéhez.

Az egész Kárpát-medencét átölelő Feltámadási menet az emlékév miatt idén csak Szent László-településeket érintett. Ennek Somogyvárról induló déli ágán a szépen faragott zarándokjelvény május 20-án érkezett meg templomunkba, amit ünnepi szentmise keretében fogadtunk, majd egy héttel később a mórahalmi templom és a város szalagjával feldíszítve került tovább Biharba.

Plébániánk „Szent László király élete és jelentősége” címmel alkotópályázatot is meghirdetett védőszentünk bemutatására, amire több mint 100 pályázat érkezett. A díjkiosztásra a tanévzáró szentmisén került sor, a képeket a nyár folyamán a Városháza aulájában, majd a templomban állítottuk ki.

A minden nyáron nagy számú iskolás gyerekeket fogadó plébániai hittantáboraink témája is Szent László megismerése volt, amit előadásokon, kézműves foglalkozásokon, közös játékokon és egy kiránduláson keresztül sikerült megvalósítani.

Az éves hagyományos térségi Űrnapí búcsú ünnepi szónokaként dr. Dénes Zoltán c. kanonok, újrírzi plébános, valamint az országos Szent László emlékév szervezőbizottságának tagja látogatott el Mórahalomra (aki egyébként a település utolsó káplánja volt 1985-86 között). A körmenettel záruló szentmisén a nagy király jelentőségére és tiszteletére hívta fel a jelenlévők figyelmét.

Augusztus 19-én, a Szent István Kenyere búcsú alkalmával nyílt meg és egy hónapon keresztül volt látható a templomban a „Tiszta hittel, erős kézzel” című történelmi tablókiallítás a Pro Patria

Egyesületnek és a Szent László-év országos szervezőbizottságának köszönhetően.

21. kép – A nagyváradai székesegyház elől induló körmenetben a győri és a váradi Szent László-ereklyéket követték a zarándokok.

Napjainkhoz elérkezve zárul krónikánk. Köszönjük az olvasó megtisztelő figyelmét, amivel végigkövette templomunk és plébániánk elmúlt 114 esztendejének fontosabb eseményeit. Reméljük, sikerült olyan hasznos információkat és érdekes adalékokat felvillantani ebből a mozgalmas évszázadból, amikkel hozzájárulhattunk (vagy éppen kedvet csinálhattunk) egyház-
községünk történetének jobb megismeréséhez és templomunk újabb meglátogatásához!

